

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра політології та державного управління

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Політичні аспекти українсько-польських відносин

підготовки

бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Політичні аспекти українсько-польських відносин» підготовки бакалавра

Розробник: Панишко Галина Тарасівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Пахолок В. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління протокол № 5 від 21.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Бусленко В. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова /освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристики освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	С «Соціальні науки, журналістика та інформація» С2 Політологія Політологія Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/ 5		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год. Практичні (семінарські) 20 год.
		Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота 110 год Консультації 10 год.
ІНДЗ: немає	Форма контролю: залік	
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ППП Панишко Галина Тарасівна

Науковий ступінь кандидат історичних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент

Контактна інформація (номер мобільного зв'язку, електронна адреса)

050 587 7587 ; Panishko Galina@vnu.edu.ua

Дні занять (посилання на електронний розклад)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація

Аналіз політичних аспектів українсько-польських відносин є складовою формування політики безпеки через систему геополітичних та військово-політичних практик. Українсько-польські відносини мають довготривалий процес стосунків в економічній, політичній, етносоціальній, релігійній, культурній сферах. Вони мають багату та досить складну соціально-політичну традицію через певні тенденції правлячих кіл обох держав. Важливим є ознайомлення з взаємовідносинами наших народів в умовах цивілізаційного виміру. Держава П'ястів і Київська Русь існували як споріднені держави. Водночас Україна і Польща були інтегральними складовими європейського простору з часів Люблінської Унії, яка перетворила моноетнічне Польське

королівство в частину великої поліетнічної Речі Посполитої. Віротерпимість впливала на формування державного ладу. Закон і сильна парламентська система стояли на сторожі як свободи совісті, так і політичних переконань народів. У контексті дослідження проблематики важливе значення має теоретико-концептуальне з'ясування та осмислення такого базового поняття як «міжнародні відносини», оскільки важливою закономірністю міжнародних відносин є їх постійна еволюція та динаміка. Відтак вивчення стосунків між народами і країнами на основі нового світопорядку вимагає теоретичного осмислення нових підходів до розуміння міжнародних взаємин, їх впливу на стан і розвиток міжнародних зв'язків та безпеку на європейському континенті, посилення їх місця й ролі в житті країни.

Опрацювання теоретичних та методологічних засад, аналіз джерельного комплексу дослідження, сприяє системно-комплексному розкриттю закономірностей і тенденцій пізнання й мислення, процесу нагромадження всіх знань із запропонованої проблематики.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Політичні аспекти українсько-польських відносин» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є:

- вивчення теоретико-методологічних засад політичних аспектів українсько-польських відносин;
- ознайомлення з концептом політичних відносин;
- формування у студентів розгорнутого уявлення про типи держав та державних утворень;
- ознайомлення з політикою безпеки та воєнно-політичними відносинами;
- вивчення концепції «Самостійна Україна»;
- вивчення концепцій «Великої Польщі» і «Східної Європи»;
- ознайомлення з розвитком стосунків між державами, народами, елітами.

Завдання освітнього компонента:

- надання базових знань про сутність, особливості, проблеми та тенденції розвитку українсько-польських відносин;
- ознайомлення студентів з основними типами держав, державних утворень, політикою національної та державної асиміляції;
- вироблення навичок користування категорійно-понятійним апаратом із даного курсу;
- формування критичного мислення, вміння оцінювати стосунки українців і поляків впродовж минулих століть, а також сучасну політичну ситуацію між державами і народами;
- формування у студентів первинних практичних навичок щодо застосування одержаних теоретичних знань для аналізу поточних змін у розвитку українсько-польських відносин.

3. Soft skills. Під час вивчення БОК «Політичні аспекти українсько-польських відносин» ставиться завдання формувати комунікативні навички, що в майбутньому визначатимуть ефективність працівника, його вміння виробляти продуктивність у майбутній професії політолога, аналітика, журналіста тощо для розв'язання теоретичних та практичних проблем політичної сфери на основі опанування навиками взаємодії з людьми. Дана характеристика включає комунікабельність, стресостійкість, тайм-менеджмент, критичне мислення, креативність, що є індивідуальними особистісними характеристиками та критично важливі для майбутнього працевлаштування, кар'єрного зростання і мають властивість формуватися протягом життя.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Концепція «Прометеїзму»						
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження політичних аспектів українсько-польських відносин	11	2		9		ДС
Тема 2. Організація держав перших П'ястів та Рюриковичів: князівська та королівська влада та національні династії	13		2	9	2	РМГ/7
Тема 3. Утворення Речі Посполитої: інтерпретація об'єднання: Польща, Україна, Велике князівство Литовське як поліетнічна та поліконфесійна держава	11	2		9		Т, Р
Тема 4. Стратифікаційна організація держави. Етнічно-соціальні конфлікти	13	2		9	2	ТР
Тема 5. Втрата державності і розділи Польщі в долі українського та польського народів	11		2	9		ДС/7
Тема 6. Патримоніальні монархії	12		2	9	1	РМГ/7
Разом за модулем 1	71	6	6	54	5	21
Змістовий модуль 2. Політична сфера та політичне життя						
Тема 7. Інституціалізація партій та партійних систем.	11		2	9		ДБ/7
Тема 8. Витоки українсько-польського протистояння. Особливості міжнаціональних відносин	17	2	4	10	1	ДС/7+7
Тема 9. Управлінські структури парламентської системи,	11		2	9		РМГ/7

судочинства, освіти						
Тема 10. Політика національної та державної асиміляції – урядовий напрям діяльності Другої Речі Посполитої	11		2	9		РМГ/7
Тема 11. Політичні аспекти українсько-польських взаємин 20-30х років ХХ ст. Концепція «Прометеїзму»	13		2	9	2	Т/7
Тема 12. Політика безпеки і воєнно-політичних відносин Польщі та України на сучасному етапі. «Люблінський трикутник».	16	2	2	10	2	ДС/7
Разом за модулем 2	79	4	14	56	5	49
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Контрольна робота (за наявності)						70
ІНДЗ (за наявності)						30
Інше (вказати)						-
Всього годин/балів:	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

1. Епоха правління королів та князів національної династії в Польщі
2. Перші держави Центральної та Східної Європи
3. «Шлюбний союз» Ядвіги Анжуйської і Ягайло-Владислава – початок зв’язку Польщі з Литвою
4. Поліконфесійність та віротерпимість в епоху Реформації
5. Роль лицарсько-феодалної шляхти в стратифікаційній організації суспільства
6. Проблеми об’єднання Польщі і Великого князівства Литовського: елегія монархів
7. Формування парламентської системи Польського королівства
8. Закон і парламентська система
9. Перша Річ Посполита – цивілізована західноєвропейська держава
10. Формування вищих органів держави
11. Виборні королі
12. Втрата Польщею державної незалежності 1795 р. і роль шляхти та сейму і сеймиків у цьому процесі
13. Роль Католицької церкви у єднанні духовної і культурної спільноти
14. Переворот Ю. Пілсудського та становище національних меншин
15. Відновлення незалежності Польщі у 1918 р. і 1989 р.
16. До питання генези українсько-польського військово-політичного співробітництва 1917 – 1921 рр.
17. Проект «Україна: Галичина та Волинь у складі міжвоєнної Польщі»

18. «Волинський експеримент» воєводи Г. Юзевського
19. В. Липинський та Українська держава
20. Поляки на Волині у роки Другої Світової війни
21. України – Польща: важкі питання
22. Суспільно-політичні інтереси поляків України на початку ХХІ століття
23. Інтереси польської громади в інституціонально-політичному просторі
24. Політика безпеки і воєнно-політичних відносин України і Польщі
25. Роль української меншини в РП та польської меншини в Україні у справі налагодження і зміцнення міждержавних, міжлюдських стосунків.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента *(щодо відвідування занять, наприклад)*

Відвідування семінарських та лекційних занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, тривала хвороба) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Пропущені практичні заняття необхідно «відпрацювати» в усній або письмовій формі відповідно до графіка консультацій.

Політика щодо академічної доброчесності

Списування та користування мобільними пристроями під час складання модулів та заліку не допускається.

Роботи студентів повинні носити самостійний характер, містити власні думки, підкріплені правильно оформленими посиланнями на джерела та наукову літературу. Невиконання зазначених умов тягне за собою не зарахування роботи або зниження її оцінки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Повторне складання модуля допускається лише з поважних причин.

Студент, який оформив належним чином індивідуальний план навчання, може скласти модулі протягом семестру в часи консультацій (за розкладом).

Під час проведення семінарських занять та за результатами самостійного опрацювання проблематики, що стосується аналізу сутності політичних аспектів українсько-польських відносин у теоретичній та прикладній площині..

Можливість отримати додаткові бали здобувач може завдяки активності на семінарських заняттях.

V. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Питання та форма проведення заліку повинні бути визначені у силабусі програми.

Порядок проведення заліку. Залік проводиться в усній формі.

Питання, завдання заліку:

1. Вплив хрещення Русі та Польщі на суспільно-політичну ситуацію держав.
2. Початок польського завоювання Червоної Русі.
3. Кревська та Городельська унії в традиції польського та українського народів.
4. Перехід України до Королівства Польського: підписання Люблінської унії.
5. Варшавська конфедерація: гарантія релігійної толерантності.
6. Берестейська унія: створення уніатської церкви.
7. Повстання /національно-визвольна війна/ Богдана Хмельницького в Україні.
8. Барська конфедерація.
9. Поділи Польщі.
10. Січневе повстання щодо скасування кріпацтва в російській частині Польщі.
11. Запровадження автономії Галичини (до 1918 року).
12. Доба незалежності (1918 – 1945 рр.) у Другій Речі Посполитій.
13. «Чудо на Віслі» 1920 року.
14. Ризький договір 1921 року та доля західно-українських земель.
15. Державний переворот Пілсудського (12 травня 1926 року): режим санації.
16. Утворення Волинського воєводства: зміна адміністративно-територіального устрою Другої Польської Республіки.
17. Перебіг подій Другої світової війни в житті українського та польського народів.
18. Політика осадницької колонізації на західно-українських землях часу їх входження до Другої Польської Республіки.
19. Вереснева кампанія: поділ Польщі між Німеччиною та СРСР (28 вересня 1939 року) у долі українського та польського народів.
20. Повстання у Варшавському гетто (квітень 1943 р.) та його зв'язок з повстаннями в гетто Волині та Галичини.
21. Україна та Польща в роки Другої світової війни.
22. Трагічні сторінки відносин українського та польського народів у ХХ столітті: «Волинська різня» 1943 р.
23. Основні проблеми українсько-польських відносин у ХХ столітті.
24. «Україна – Польща»: тисяча років взаємного непорозуміння, їх шкідливість та потреба подолання.
25. Річ Посполита двох народів.
26. Акція «Вісла» - акт українсько-польської трагедії.
27. Польська окупація Західної України в 1918 – 1939 роках: перебіг основних суспільно-політичних практик.
28. Польсько-українські відносини в 1940-х роках: пропозиція дискусії.
29. Єжи Гедройц та Україна.
30. Українсько-польські міжконфесійні стосунки на Волині напередодні Другої світової війни.

31. Вплив польської державної адміністрації на формування та діяльність органів місцевого самоврядування на Волині міжвоєнного періоду.
32. Політика Г. Юзевського на Волині у міжвоєнний період: спроба українсько-польського порозуміння
33. Польсько-українські відносини у 1939 році: суспільно-політичний аспект.
34. Поляки та українці під час Другої світової війни.
35. Польсько-українське протистояння на Волині у роки Другої світової війни: причини, передумови, перебіг, наслідки.
36. Цивільне населення Волині і Галичини у діяльності різних військово-політичних структур років Другої світової війни.
37. Роль і місце поляків в антиукраїнських акціях на Волині у 40-х роках ХХ століття.
38. Наукове обґрунтування наслідків українсько-польських конфліктів.
39. Документи Армії Крайової як джерело вивчення Волинської трагедії.
40. Правовий та майновий статус православної церкви у Польщі міжвоєнного періоду.
41. Проурядові культурно-освітні осередки у Волинському воєводстві: «рідні хати».
42. Роль постаті Андрея Шептицького- митрополита Греко-католицької церкви у взаємовідносинах поляків та українців.
43. Політика урядів Третьої Польської Республіки щодо України.
44. Українсько-польське транскордонне співробітництво.
45. Кардинал Кароль Войтила (папа Іоан-Павло II) та його вплив на українсько-польське порозуміння.
46. План Бальцеровича щодо здійснення економічної шокової терапії (січень 1991 р.) та вплив на незалежну Українську державу.
47. Роль сучасної Польської держави у процесі протегування України до ЄС.
48. Політичні аспекти українсько-польських взаємин від Люблінської унії до Люблінського трикутника.
49. Роль Польської держави у допомозі Україні в умовах повномасштабної російсько-української війни.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
0 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

1. „Антибандерівський” закон: битва за історію зі звірячим оскалом Росії. URL:[https://24tv.ua/antibanderivskiy_zakon bitva za istoriyu zi zviryachim_oskalom_rosiyi_n932468](https://24tv.ua/antibanderivskiy_zakon_bitva_za_istoriyu_zi_zviryachim_oskalom_rosiyi_n932468)
2. Polacy i Ukraińcy. Historia, która łączy i dzieli. Поляки і українці. Історія, яка поєднує і роз'єднує. Pod red. nauk. Joanny Karbarz-Wilińskiej, Magdaleny Nowak, Tadeusza Sucharskiego. Slupsk-Gdańsk, 2015. 391 s. (Польськ.та укр. мовами).
3. UA Foreign Affairs URL:<http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinsko-polski-vidnosini-2014-2017-zmina-paradigm/>
4. Все більше українців приходять на роботу до Польщі URL:<http://radiopoznan.fm/informacie/pozostale/iak-dzis-wvgladaia-stosunki-polsko-ukrainskie>
5. Голибрад Є. Українсько-польське єднання – вимога часу. Освіта. 2004, 31.03-07.04. №2.
6. Дейвіс Норман. Боже ігрище: історія Польщі (пер. з англ.. П. Таращук). К.: Вид-во Соломії Павличко „Основи”, 2008. 1080с.
7. Державний візит до Республіки Польща Президента України Петра Порошенка. URL: mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreien-offices-news/30814
8. За свободу і вашу, і нашу: що поляки думають про Майдан. URL:www.polradio-pl/5/198/Artvku/162944
9. Зельке К. Україна та Польща після розширення НАТО. Політична думка, 2000. 07.05. №3.
10. Знахоренко О. Стратегічне партнерство у українсько-польських відносинах: державно-політичний та військовий аспекти. Людина і політика. 20.04.- №3.
11. Історія України: Підручник: 3-є видання. За ред. Ю.Сливки. Львів: Світ, 2002. 520 с.
12. Історія України: навчальний посібник. 3-є видання. К.: Альтернативи, 2002. 472с.
13. Кіндрат К., Трохимчук С. Українсько-польські стосунки на зламі тисячоліть: Монографія. Львів: Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002. 112 с.
14. Климюк Олена, Бондарук Світлана. Україно-польські відносини URL:<http://viem.edu.ua/5274-2/>
15. Коморовський і Янукович: дружба в минулому? URL:<http://www.dw.de/коморовський-і-янукович-дружба-в-минулому/a-7264906>
16. Майдан змусив поляків інакше подивитися на українців - соціолог з Варшави. URL:http://www.dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_viem/maiolog-z-varshavi.htm

17. Макаренко Є. А. Українсько-польське міжнародне співробітництво: реалії і динаміка ХХІ століття. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб.наук. пр. Вип. 48 : У 2 ч. Ч. І. К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, ун-т міжнар. Відносин, 2004. С. 3-9.
18. Микола Кучерепа, Ярослав Цецик. Українські національні партії на Волині (1919-1939 роки). У 2-х ч. Частина І: Монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2011. 304 с.
19. Найдер З. Польсько-українські асиметрії. Політика і культура, 2001. 20-26.10. №3.
20. Ольга Ворожбит. Україна - Польща. Відносини зі знаком питання. URL:<http://tyzhden.Ua/World/187185>
21. Панишко Г. Витоки політичних ідей творення української державності «у традиції Руській» в політичній думці України. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Число 32. 2025. С.221-226. 200с.
22. Панишко Г. Громадські організації української полонії та громадські організації української спільноти у Польщі з часу зміни політичних систем до сьогодні. Літопис Волині Всеукраїнський науковий часопис, заснований в 2021р. Число 31. Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 176 – 183. 199 с.
23. Панишко Г. До питання політичних аспектів українсько-польських відносин: від Люблінської унії до Люблінського трикутника. Слов'янський світ і Україна: збірник наукових праць на пошану ректора Рівненського державного гуманітарного університету, професора Руслана Постоловського. Рівне: О. Зень, 2021. 432 с. С. 169-176.
24. Панишко Г. Зміна адміністративно-територіального устрою Другої Польської Республіки: утворення Волинського воєводства. *Літопис Волині*. Всеукраїнський науковий часопис. Число 26. Заснований у 2001 р. Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 185-194.
25. Рибачук П. Саміт у Одесі. Одеські відомості, 2003. 03.06. №5.
26. Сергійчук В. І. Поляки на Волині уроки Другої світової війни: Документи з українських архівів і польські публікації. К.: Українська видавнича спілка, 2003. 576 с. та ін.
27. Сергійчук В. І. Трагедія Волині. Причини й перебіг польсько-українського конфлікту в роки Другої світової війни. К.: Українська Видавнича Спілка, 2003. С. 18-19, 24-29;
28. Симоненко І. Рік Польщі в Україні. Руська община, 2004. 22.04. №4.
29. Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва. Монографія. Луцьк: Волинські старожитності, 2013. 258 с.
30. Україна - Польща: контакти без протоколів. Урядовий кур'єр, 1997. 25.01. №13-14.
31. Україна - Польща: новий крок у співпраці. Урядовий кур'єр, 1998. 30.06. №123.